

BESLUT

2015-10-26

Dnr: 15/00461, 746,
1014 och 1015**SAKEN**

Gomorra Sverige, SVT1, *Rapport*, SVT1, kl. 9.00 och *Morgonkott*, P1, 2015-02-13, kl. 6.00, 7.00, 8.00 och 9.00, 2015-02-13, inslag om personer som förvaltat pengar i Schweiz; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslagen i *Gomorra Sverige* och *Rapport* kl. 9.00 den 13 februari 2015 fälls. Granskningsnämnden anser att inslaget i *Gomorra Sverige* strider mot kravet på opartiskhet och att inslaget i *Rapport* strider mot kravet på saklighet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

Gomorra Sverige den 13 februari 2015

Inslaget handlade om förmögna personer som förvaltat pengar i Schweiz, däribland NN. I inslaget samtalade två programledare med en ekomedarbetare där bland annat följande sades.

(Pgl 1) – Alldeles strax: nya avslöjanden om förmögna svenskar som gömt sina pengar i Schweiz. [...] (Pgl 2) – Men först ska det då handla om journalistik på hög nivå. 140 journalister från 45 länder gick samman i arbetet med att gå igenom 100 000 hemliga nummerkonton i en av världens största banker, HSBC. (Pgl 1) – Det här resultatet har börjat publiceras den här veckan och här återfinns då en stor mängd också svenska namn. Det största kontot rymde 171,4 miljoner dollar. Det är alltså 1,5 miljarder. (Pgl 2) – Det är ofattbara siffror. (Pgl 1) – Ja, det är enorma siffror. Och i dag släpps då nya namn som fått hjälp av HSBC att gömma undan sina tillgångar.

Välkommen hit, [Ekomedarbetare], som ingår i nätverket utav journalister som jobbar med det här. Jag tror att det var många som höjde på ögonbrynen när fotbollsproffset [namn] fanns med bland de här namnen som gömde undan sina förmögenheter häromdagen. I dag släpps det nya namn. (Ekomedarbetare) – Och en annan sorts namn. [namn] är nog en ganska vanlig kille på det sättet att det var väl 15 miljoner eller

vad det var i hans fall. Nu kommer de riktiga miljardärerna. Nu kommer den här eliten, de här som bor i jetplan och har miljardebellopp och som inte är intresserade av att delta i det samhälle som vi andra deltar i. (Pgl 1) – Vad menar du med det?

(Ekomedarbetare) – Att de inte är beredda är delta? (Pgl 1) – Mm. (Ekomedarbetare) – Nå men det är därför att vad de gör är att de anlitar den typen av institutioner som de här skamlösa schweiziska bankerna. Och har de dyraste konsulterna som kan mer än juristerna på våra skattemyndigheter och som trixar och fixar och skaffar sig olika former av kryphål, som i det här fallet med NN då i Storbritannien. (Pgl 2) – Ja vem är det som ni har plockat fram uppgifter om i dag? (Ekomedarbetare) – Dagens rapportering av min kollega [namn] handlar om NN, arvtagerskan till Tetra Pak-miljarderna. Hon är ju en filantrop, sitter i Human Rights Watchs styrelse, satt hon tidigare, talar mycket om hur viktigt det är att delta, samtidigt placerar hon sina pengar på ett konto i Schweiz som ingen kan se. Och hon har en specialstatus i Storbritannien som innebär att hon inte behöver betala skatt där. Så hon betalar inte skatt där hon bor och hon betalar inte skatt där pengarna kommer ifrån. (Pgl 2) – Hon är en så kallad "non-dom". (Ekomedarbetare) – Ja, det heter non-dom. Non domicile. Det är en speciallagstiftning som är typ hundra år gammal som engelsmännen hittade på för att dra dit rikingar. Det är därför vi har alla oligarkerna, de ryska oligarkerna i Storbritannien. Det är därför vi har (ohörbart) från Thailand i Storbritannien. (Pgl 1) – Men det här kan man ju ha moraliska synpunkter på, men är det olagligt?

(Ekomedarbetare) – Nå det är en bra fråga, det får vi se. Det är inte för oss att döma utan det är för jurister och Skatteverket att titta på. I non-dom-fallet är det inte olagligt utan tvärtom så är det brittena som för hundra år sedan skaffade ett kryphål för att dra dit folk med riktigt mycket pengar. På den tiden var det nog kompisarna till de som satt i ledningen för Storbritannien på den tiden. (Pgl 1) – Men du sa att [namn] 15 miljoner bara var småpengar här alltså. Vad handlar det om för summor när vi pratar NN?

(Ekomedarbetare) – NN tror jag hade 150 miljoner kronor på det här kontot. Men jag kan ju inte hennes privatekonomi men det är nog, jag tror att det är miljarder i hennes fall. (Pgl 2) – Du misstänker att det är kaffekassan? (Ekomedarbetare) – Ja kaffekassan, men det är i allafall nog inte hela hennes förmögenhet. Hennes pappa är ju god för, han är Storbritanniens rikaste man, [namn]. [---]

(Pgl 1) – Vad får det för konsekvenser? (Ekomedarbetare) – Avslöjandet? Ja det är en bra fråga. Skälet till att vi gör det här är att vi tror att allmänheten har ett stort intresse av att veta hur en liten del av eliten väljer att inte delta i det samhällskontrakt som vi andra deltar i, nämligen att vi följer så att säga idén om att vi alla ska vara med och betala skolbarnens mjölk, att vissa kan betala för konsulter och skamlösa banker som gömmer det här. Det är en debatt vi måste föra och den debatten är det som vi vill bidra med information till. Sedan får väljarna avgöra hur vi ska hantera detta. [...]

Rapport den 13 februari 2015, kl. 9.00

Inslaget var ett telegram där nyhetsuppläsaren sa följande.

Tetra Pak-arvingen NN är en av dem med koppling till Sverige som har mest pengar i den schweiziska banken HSBC, uppger *Ekot*. Trots att NN bott i Storbritannien i mer än trettio år, så hävdar hon att hon har stark anknytning till Sverige och kan därmed utnyttja ett kryphål i brittisk lag och behöver inte betala skatt på sin schweiziska förmögenhet.

Morgonekot den 13 februari 2015, P1, 2015-02-13, kl. 6.00, 8.00 och 9.00

Inslagen var likalydande och inslaget klockan 6.00 påannonserades av nyhetsuppläsaren på följande sätt.

Nya avslöjanden med svensk anknytning i stora schweiziska bankläckan. Det är rubrikerna i *Morgonekot*.

Nyhetsuppläsaren sa därefter:

Så till nya uppgifter från läckan om hur den schweiziska banken HSBC hjälpt bland annat privatpersoner att gömma undan miljarder. *Ekots* granskning visar att en av dem med koppling till Sverige som har mest pengar på ett konto i Schweiz är Tetra Pak-arvingen NN. Trots att hon bott i Storbritannien i mer än trettio år så hävdar hon inför brittiska myndigheter att hon har stark anknytning till Sverige. Därmed kan hon utnyttja ett kryphål i brittisk lag som innebär att hon slipper betala skatt på avkastning av sin schweiziska förmögenhet.

Reportern sa följande.

De läckta dokumenten från banken HSBC väcker stor uppmärksamhet i England. De tidigare hemliga bankuppgifterna avslöjar hur några av Storbritanniens rikaste personer undkommer skatt på sina förmögenheter. Miljardärerna som tillhör ett eget skattefrälse är en omdebatterad fråga och har under veckan varit förstasidesnyhet. De kallas "non doms". De kan ha levt större delen av sina liv i Storbritannien men hävdar ändå att de har en stark anknytning till familjens gamla hemland. På det sättet får de rika invandrarna gynnsamt skatteupplägg. [...] (Reporter) – De är visserligen skrivna och skattskyldiga här men eftersom de ändå inte har sin hemvist här i landet slipper de betala skatt på tillgångar de håller utanför Storbritannien, säger [namn]. *Ekot* har som enda svenska redaktion tillsammans med journalistnätverket ICIJ och tidningen Le Monde granskat de 60 000 datafiler som 2008 läckt ut från banken HSBC i Schweiz. En av dem med svensk anknytning som hade mest pengar på sitt konto var förläggaren och filantropen NN. Hon är barnbarn till Tetra Pakgrundaren och ingår i en av världens rikaste familjer. Och bara på det schweiziska kontot fanns vid den här tiden drygt 150 miljoner kronor. NN är en av dem som ingår i det brittiska skattefrälset "non doms", det skriver tidningen The Guardian. NN och hennes familj lämnade Sverige i början av 80-talet, bland annat på grund av de höga svenska arvsskatterna.

Inslaget avslutades med att nyhetsuppläsaren sa följande.

Jag ska säga att vi har sökt NN för en intervju men utan resultat [...].

Morgonekot den 13 februari 2015, P1, 2015-02-13, kl. 7.00

Inslaget var huvudsakligen likalydande som övriga inslag i *Morgonekot* men innehöll också ny information. I inslaget sa reportern bland annat följande.

I sitt snart tio år gamla sommarprogram berörde NN flytten kort. (NN) – Jag var en så kallad skatteflykting, en oäkta flykting förstås och en flykting utan trauma, det vill säga inte en flykting alls utan en emigrant, en invandrare. (Reporter) – Men i Storbritannien har NN och hennes förmögne far framhållit sin anknytning till Sverige och det är därför de har fått status som non-doms som gör att de inte behöver betala skatt på kapitalvinster, varken i Sverige eller i England. NN är inte den enda arvtagerskan som förekommer i de hemliga dokument som läckt ut från banken HSBC. Rikast på listan över personer med svensk anknytning är en anhängig till forne byggmästaren [namn]. I de hemliga bankdokumenten kan kvinnan kopplas till ett konto som innehöll 1,4 miljarder kronor. Även hon är sedan länge skriven i Storbritannien och har därmed samma möjlighet som NN att få en så kallad non-dom-status och därmed slippa betala skatt på sin förmögenhet utanför Storbritannien. *Ekot* har en längre tid sökt henne men hon har inte återkommit.

Inslaget avslutades med att nyhetsuppläsaren sa följande.

Vi kan tillägga att vi också förgäves sökt NN för en kommentar [...].

ANMÄLNINGARNA

Inslagen är anmällda av flera personer, bland annat NN, som på närmare anförda grunder anser att inslagen strider mot kraven på opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet.

NN:s inkomst förs in till Storbritannien regelbundet, och beskattas där i enlighet med brittisk lag. *Ekot* försökte nå NN dagen innan sändning, via e-post. NN såg det inte. Det är inte i enlighet med god journalistik att ge så kort notis.

Ekomedarbetaren var tydligt fördomsfull mot NN. I ”The Local”, ett organ för svenskar utomlands, sa han: ”Nu ser vi hur de verkliga miljardärerna exponeras. Det handlar om eliten, de som bor i jetplan, äger miljarder och som inte vill delta i det samhälle som vi andra lever i.” Rubriken var: ”NN, barnbarn till Tetra Pak-grundaren [namn], har blivit anklagad för att gömma undan sin förmögenhet i ett hemligt HSBC-konto för att undvika skatt”.

NN sades ”utnyttja ett kryphål i brittisk lag”, det vill säga ”domicile status”. Sammanhanget förklarades inte. Non-domicile är ett legalt begrepp som har funnits i Storbritannien i över 100 år. Debatten om ”non-doms” har ekat över åren, och personer som är non-dom betalar en speciell skatt. Det finns dessutom två nivåer av non-domicile status, som inte förklarades. Den mest viktiga är ”domicile for inheritance tax purposes”. NN är inte en non-dom för arvskatt. NN:s non-dom status är därför begränsad till inkomstskatt på inkomster utanför Storbritannien, som inte förs in till landet. Den största delen av NN:s inkomster förs in till Storbritannien, och NN:s non-dom status har ingen större vikt för NN:s skatt. Kontanterna på kontot i fråga har kommit, som planerat, till Storbritannien för många år sedan, och blev beskattade då. Det finns inget försvar för att publicera detta. NN:s konto var inte hemligt, det var privat. Skillnaden är viktig. NN flydde inte från skatteplikten, och har inte brutit mot några lagar. Hennes HSBC-konto stängdes, av andra skäl och för många år sedan, och medlen som fanns där är sedan länge intagna till Storbritannien och beskattade.

Programmet har haft en klart negativ effekt på NN:s rykte och hennes säkerhet i Sverige. Många tidningar har tagit upp detta, exempelvis Aftonbladet, Dagens Industri och Expressen.

YTTRANDE FRÅN SVERIGES TELEVISION

Sveriges Television (SVT) anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Anmälarnas kritik gäller i allt väsentligt *Morgonekots* rapportering och Ekomedarbetarens uttalanden. Innehållet i NN:s anmälan gäller nästan uteslutande inslagen i *Morgonekot*, men också Ekomedarbetarens uttalanden och synpunkter i andra sammanhang som inte omfattas av granskningsnämndens prövning.

Inslaget i SVT:s morgonsoffa var en intervju med Ekomedarbetaren om både den journalistiska granskning som gjorts och innehållet i det som kommit fram. Ekomedarbetaren framförde också egna kommentarer och slutsatser utifrån det presenterade materialet. Programledarna ställde frågor för att få förtydliganden och förklaringar till komplicerade termer och sammanhang. På den direkta frågan om NN gjort något olagligt var svaret nej. Inga påståenden om olaglighet från NN:s sida framfördes varken av programledarna eller intervjupersoner. Ekomedarbetaren var en tillfällig medverkande i programmet *Gomorra Sverige* och inte i något avseende företrädare för programföretaget. Nämnden har tidigare konstaterat att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet för tillfälliga medverkande och SVT menar att denna praxis är tillämplig i detta fall.

Telegrammet i *Rapport* var en mycket kort nyhetssammanfattning med hänvisning till *Ekots* granskning. I telegrammet sades att NN utnyttjat ett kryphål i brittisk lag för att inte behöva betala skatt, men inget sades i telegrammet om att hon därmed skulle ha gjort något olagligt.

YTTRANDE FRÅN SVERIGES RADIO

Sveriges Radio (SR) anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och bestämmelsen om respekt för privatlivet. SR anför i huvudsak följande.

Inledningsvis konstaterar programbolaget att många av de publiceringar som NN är kritisk till i sin anmälan faller utanför nämndens prövning. SR:s yttrande kommer enbart att behandla det som förekommit i radiosändningarna.

Med start måndagen den 9 februari 2015 sände *Morgonekot* ett flertal nyhetsinslag baserat på de tusentals dokument som läckt från den schweiziska banken HSBC. De hemliga kontoutdragen, som var från 2007 men som hittills varit okända för allmänheten, visade bland annat vilka tillgångar några av världens mest förmögna personer hade hos HSBC:s private banking-enhet. Granskningen av dokumenten gjorde *Ekot* tillsammans med bland annat journalistorganisationen ICIJ och över 165 journalister från mer än 50 länder. Under arbetets gång bearbetades material från över 100 000 konton där det totalt fanns 800 miljarder kronor. Politiker, affärsmän och nöjes- och sportprofiler återfanns som kunder. *Ekots* rapportering, som pågick under hela veckan, berörde ett flertal områden. Bland annat handlade inslagen om personer som undandragit sig beskattning i sina hemländer, Skatteverkets agerande och tidigare okända konton som kunde

kopplas till försäljningen av JAS Gripen till Sydafrika. Under rapporteringen framgick det flera gånger att det inte var olagligt att ha konton i HSBC eller att vara dold bakom anonyma nummerkonton. *Morgonekot* fredagen 13 februari 2015 handlade alltså om NN:s konton hos HSBC och berörde Storbritanniens skattesystem med den kontroversiella non-domicile-statusen. Systemet innebär att utländska personer som är bosatta i Storbritannien nyttjar ett undantag i lagstiftningen. För att omfattas krävs att en så kallad ”non-dom” har hemvist i ett annat land, vanligtvis där de är födda. Därmed behöver de inte betala skatt på tillgångar utanför Storbritannien. Debatten om non-domicile systemet har pågått åtminstone i 30 år i Storbritannien. I den senaste valrörelsen lovade exempelvis Labourledaren att avskaffa ”det orättvisa system som diskriminerar vanliga brittiska medborgare.” Tidningen *The Guardian* skrev att det är ett ”kryphål som tillåter rika individer med utländska pass att leva i Storbritannien, uppfostra sina barn här och ofta själva sluta sina dagar här utan att betala skatt på sina utländska förmögenheter. Torsdagen den 12 februari publicerade *The Guardian* på sin förstasida en stort uppslagen artikel om hur HSBC-dokumenten avslöjade brittiska ”non-doms”. Svenskan NN var en av dem som nämdes. Eftersom taxeringsuppgifter inte är offentliga i Storbritannien, till skillnad från i Sverige, stod det först i och med *The Guardians* publicering klart för *Ekot* att NN har non-domicile-status, och därmed omfattas hon således av undantaget i skattelagstiftningen. Detta hade naturligtvis nyhetsvärde och var vinkeln på nyheten i *Morgonekot* vilket senare framgick tydligt.

Saklighet och opartiskhet

Efter *The Guardians* publicering beslöt *Morgonekot* att göra nyhetsinslag om NN:s HSCB-konto. *Ekot* kontaktade *The Guardian* och fick beskedet att tidningen inte hade lyckats nå henne. De hade däremot haft kontakt med hennes advokater som gjort klart att hon ”betalar skatt som en svensk i Storbritannien”. I praktiken innebar det att NN, vid tiden för bankläckan, inte behövde betala skatt på förmögenheten i Sverige där hon har hemvist, i Schweiz där pengarna var placerade och inte heller i Storbritannien. Via källor i Storbritannien, med insyn i det brittiska skatteverket, fick *Ekot* bekräftat att NN:s non domicile-status berodde på hennes och familjens koppling till Sverige. Trots att familjen bott i Storbritannien sedan 80-talet har de uppgivit att de har sin hemvist i Sverige. NN bekräftar i anmälan att hon åtnjuter de skattelättnader som beskrivs i inslaget. Hon är dock kritisk till att systemet inte utförligare beskrivs i inslagen. Att utförligare förklara bakgrunden till non domicile-systemet, samt de olika nivåer som finns inom det, var inte relevant. Nyhetsverksamheten är snabbväxande och eftersom uppgifterna om NN publicerats i England fanns inte möjlighet att vänta någon längre tid att sända inslagen. *Morgonekot* ville naturligtvis få tag i NN för en intervju men hennes kontaktuppgifter är inte offentliga. Via källor fick *Ekot* dock flera e-postadresser samt ett mobilnummer som NN uppgavs använda aktivt. Redaktionen sökte henne via dessa kanaler under morgonen och förmiddagen den 12 februari, nästan ett dygn innan nyheten sändes i *Morgonekot*. Det framgick i e-posten tydligt vad inslagen skulle handla om. NN återkom emellertid inte. Det framgick i sändning att *Ekot* sökt henne. SR har efter

publiceringen vid ett flertal tillfällen erbjudit NN att medverka i *Morgonekot*. NN kontaktade själv *Ekot* via e-post den 24 februari och framförde missnöje med inslagen. Hon erbjöds då, upprepade gånger via e-post, att i intervjuform få bemöta det som framkommit, men NN avböjde. Reportrarna har även sökt henne på plats i samband med ett framträdande hon gjorde i SR i april men även då avböjde hon. NN pekas inte ut för att ha begått något brottsligt i inslagen. Det är tydligt att det finns en laglig, om än mycket omdebatterad, möjlighet för vissa personer att slippa skatt på kapital som hålls utanför Storbritannien. Det framgår att NN följer brittisk lag. Återkommande formuleringar är ”hon inte behöver betala skatt” och ”status som non-doms som gör att de inte behöver betala skatt”. SR har fog att tro att de publicerade uppgifterna stämmer. Vid tiden för bankläckan hade NN cirka 150 miljoner kronor på HSBC, hon var en ”non-dom” och behövde därmed inte betala skatt för kapitalvinsterna. Det framgår i radioinslagen att kontouppgifterna avser tiden för HSBC-läckan. NN uppger nu att pengarna är flyttade till Storbritannien och beskattade. Detta förändrar inte hur det förhöll sig. Det är för övrigt svårt för SR att kontrollera riktigheten i påståendet då skattebeslut inte är offentliga i Storbritannien och eftersom hon konsekvent avböjer att själv medverka och framföra detta i *Morgonekot*.

Respekt för privatlivet

NN är en av världens rikaste och därmed mäktigaste personer. Förmögenheten på det schweiziska kontot har byggts upp genom företagande baserat i Sverige. NN är också en person som sökt offentligheten. I samband med *Ekots* granskning skrev hon en debattartikel i Dagens Industri där hon gav sin syn på rapporteringen. Hon har också under 2000-talet varit sommarvärd i P1 och medverkar regelbundet i media. Hon uttalar sig ofta om politiska och samhällsekonomiska frågor. Hon är därmed en person med en sådan ställning att hon måste tåla en ingående granskning. NN har också flera gånger, som nämnts ovan, erbjudits att medverka både innan och efter inslagen sändes. NN:s välgörenhetsarbete är ett återkommande tema i svenska medier. Det är inte ovanligt att NN tar upp de välbärgades ansvar. I en intervju i Dagens Nyheter sa hon bland annat: ”Om man är förmögen så ska en del av kapitalet gå tillbaka till samhället [...] Att inte göra något, utan bara få kapitalet att föröka sig, det är som en mentalsjukdom, en besatthet”. NN anser att det finns ett betydande allmänintresse för uppgifterna om NN:s status som ”non-dom” mot bakgrund av hennes ställning, välgörenhetsarbete och tidigare uttalanden. Enligt SR är det i högsta grad relevant att granska hur lagar kan gynna och missgynna utifrån detta konkreta exempel.

ANMÄLARENS KOMMENTARER

NN har kommenterat SR:s yttrande och anför följande.

I sitt yttrande skriver SR att NN inte ”behövde betala skatt på kapitalet, varken i Sverige eller Storbritannien, på grund av sin så kallade non-domicile status”. Teoretiskt är det riktigt att NN inte hade behövt betala skatt på kapitalet, men faktum är att NN dock ändå betalade skatt på det, och förde in pengarna till Storbritannien, flera år innan SR:s program. NN ifrågasätter *Ekots* journalistik. De beskyllde NN för knep utan att undersöka hur det egentligen förhöll sig.

SR påstår att The Guardian gett beskedet att de hade haft kontakt med NN:s advokater som gjort det klart att NN ”betalar skatt som en svensk i Storbritannien”. NN har givetvis tillgång till sina advokaters brev till The Guardian, och de har kategoriskt inte sagt detta. Citatet kom från en intervju NN gav till The Guardian för många år sedan och stämmer inte längre. Detta är viktigt därför att SR drar partiska slutsatser från citatet: ”I praktiken innebär det att NN, vid tiden för bankläckan, inte behövde betala skatt på förmögenheten i Sverige där hon har hemvist, i Schweiz där pengarna var placerade och inte heller i Storbritannien”. Programmet kunde ha klargjort att ”bankläckan” skedde för många år sedan – man får intrycket av att den är ny. Citatet låter som om att NN inte har betalat skatt på pengarna. Men vid tiden för The Guardians artikel fanns kontot inte längre och pengarna var de facto sedan länge beskattade. SR:s påståenden att ”eftersom NN avböjt att medverka i programmet” kunde de inte ”kontrollera riktigheten i påståendet” att pengarna är beskattade, är partiskt. NN är givetvis tveksam till att vara med i radioprogram som är så tydligt fördomsfullt mot NN. NN fick en e-post och såg det först efter att programmet sänts. ”Hon har suttit i styrelsen för människorättsorganisationen Human Rights Watch, och i intervjuer återkommer NN ständigt till sitt välgörenhetsarbete” är också en partisk och orättvis formulering. SR påstår att det är relevant att ”granska hur lagar kan gynna och missgynna”, men lämnar det öppet vad som gynnas och missgynnas. De har en oklar teori om sammanhanget mellan skatt och filantropi.

De har också en partisk teori om makt och kapital: ”NN är en av världens rikaste och därmed mäktigaste personer”. Sambandet mellan konceptet makt och kapital är komplicerat. Det är oroväckande att SR verkar acceptera en urvattnad marxistisk formulering utan referens till nutida eller 1900-talets sociologiska forskning. Programmet ger intryck av att vara en attack på NN personligen, baserad på idén att NN ”är en av världens rikaste och därmed mäktigaste personer”. Programmet var varken sakligt eller opartiskt, utan tvärtom tydligt ideologiskt motiverat, tendentiöst, osakligt och partiskt.

TILLÄGGSYTTRANDE FRÅN SVERIGES RADIO

SR har inkommit med ett tilläggsyttrande till anmälarens kommentarer och anför följande.

Programbolaget noterar att NN i sak inte framför några nya invändningar än de som redan framgått i hennes ursprungliga anmälan men vill dock, trots detta, framhålla följande. NN anför att inslagen ”kunde ha klargjort att bankläckan skedde för många år sedan”. Det framgick dock tydligt i inslagen att bankläckan ägde rum 2008 och det sades uttryckligen att NN ”vid den tiden”, det vill säga tiden för läckan, var en av de svenskar som hade mest pengar hos HSBC.

Lyssnaren fick således inte intrycket av att läckan skulle vara ny. SR skrev i sitt yttrande att NN, enligt kontakter på The Guardian, ”betalar skatt som en svensk i Storbritannien”. Detta nämndes emellertid inte i de nu aktuella radioinslagen.

Uppgiften visar att SR hade grund för påståendet att NN har/hade status som en non-domicile, vilket även NN bekräftat i sina inlagor till nämnden.

Programbolaget konstaterar vidare att NN också skriver att det ”teoretiskt sett” är riktigt att hon inte behövt betala skatt på kapitalet, vilket är just det som hävdats i inslagen. SR vill understryka att det inte påstods någonstans att NN inte har betalat skatt vid tidpunkten för läckan eller senare. Angående i vilken omfattning NN har sökts för publicering vill SR framhålla att det i nyhetsverksamhet är rimligt att söka en part, såväl via telefon som via e-post, ett dygn i förväg. Det har senare också bekräftats att den e-postadress som NN söktes på används aktivt av henne, bland annat för att göra anmälan till nämnden samt kommunicera med ekoredaktionen efter inslagen sänts. Dessutom har hon, som tidigare också nämnts, vid upprepade tillfällen erbjudits att genmäla. Avslutningsvis vill SR betona att det framgår av granskningen att det är lagligt att nyttja en så kallad non-domicile-status som boende i Storbritannien med hemvist i annat land även om systemet är kontroversiellt och omdebatterat.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT och SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen och radion (13 § respektive 14 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT och SR ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket respektive 14 § andra stycket i sändningstillståndet).

SVT och SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen och radion (13 § respektive 14 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med

hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämndens uppgift är att pröva om innehållet i sända program följer de regler och villkor som gäller för sändningarna. I nämndens uppgift ingår inte att pröva information på programföretagens webbplatser eller vad programföretagens medarbetare uttalat i tidningsintervjuer. NN:s kritik i dessa avseenden lämnas därför utan åtgärd.

Delar av NN:s kritik är riktad mot argument och påståenden som SR fört fram i sina yttranden. Nämndens bedömning begränsas till de förhållanden som skildrades i inslagen och de uppgifter som lämnades där.

Gomorra Sverige den 13 februari 2015

Granskningsnämnden anser att det i inslaget framfördes kritik från den tillfälligt medverkande Ekomedarbetaren av sådant allvarligt slag att den borde ha fått bemötas av NN. SVT har i ärendet inte visat att NN getts tillfälle att kommentera kritiken. Enligt nämnden strider inslaget därför mot kravet på opartiskhet.

Rapport den 13 februari 2015, kl. 9.00

Nämnden konstaterar att det i inslaget sades att NN är en av dem med koppling till Sverige som har mest pengar i den schweiziska banken HSBC och att NN

kunnat utnyttja ett kryphål i brittisk lagstiftning och inte behövt betala skatt på dessa pengar. Enligt NN var uppgifterna flera år gamla men kom i inslaget att felaktigt presenteras som de var nya. Programföretaget har inte motsagt den beskrivningen. Enligt nämndens mening var därmed framställningen av NN så missvisande att inslaget strider mot kravet på saktlighet.

Morgonkort den 13 februari 2015, P1, 2015-02-13, kl. 6.00, 7.00, 8.00 och 9.00

Nämnden konstaterar att inslagen handlade om att förmögna personer, däribland NN, placerat stora summor pengar på hittills okända bankkonton i Schweiz. Denna utgångspunkt ligger väl i linje med SR:s granskningsskyldigheter enligt sändningstillståndet. Med beaktande av dessa skyldigheter anser nämnden att inslaget inte strider mot kravet på opartiskhet. Nämnden noterar också SR:s försök att nå NN före sändning. Nämnden anser vidare att det på ett tillräckligt tydligt sätt framgick att uppgifterna om NN gällde för tiden för bankläckan och att inslagen inte strider mot kravet på saktlighet i den delen.

Nämnden kan inte finna att vad anmälarna i övrigt anfört medför att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saktlighet.

Respekt för privatlivet

Enligt nämndens mening förekom det inga uppgifter om NN i inslagen som var av intrångskaraktär. Inslagen strider därför inte mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche och Clas Barkman (skiljaktig) efter föredragning av Rasmus Gedda.

Den skiljaktiga meningen framgår nedan.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Rasmus Gedda

SKILJAKTIG MENING

Ledamoten Clas Barkman var skiljaktig i fråga om bedömningen av inslaget i *Gomorrön Sverige den 13 februari 2015*. Han anser att inslaget borde frias och att bedömningen under rubriken borde ha följande lydelse.

Granskningsnämnden anser inte att det framfördes kritik från den tillfälligt medverkande Ekomedarbetaren som var av sådant slag att den krävde ett bemötande från NN. Enligt nämnden strider inslaget därför inte mot kravet på opartiskhet.

Detta är en elektronisk kopia av beslutet. Namnunderskrifter finns på originalhandlingen som förvaras hos myndigheten.